

ΜΑΘΗΜΑ 23

ΕΝΑΣ ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ήταν άρρωστος ο Καικίνας Παίτος, ο σύζυγος της Αρρίας, ήταν άρρωστος και ο γιος. Ο γιος πέθανε. Σ' αυτόν η Αρρία ετοίμασε την κηδεία έτσι, ώστε να αγνοείται από τον σύζυγο· όχι μόνο αυτό αλλά κάθε φορά που εκείνη έμπαινε στην κρεβατοκάμαρα του συζύγου, προσποιείτο ότι ο γιος (τους) ζούσε και στον σύζυγο που ρωτούσε πολύ συχνά τι κάνει το παιδί, απαντούσε: "Καλά κοιμήθηκε, με όρεξη πήρε την τροφή του". Έπειτα, όταν τα δάκρυά της που για ώρα συγκρατούσε, νικούσαν και ξεσπούσαν, έβγαине έξω· τότε παραδινόταν στη θλίψη και λίγο αργότερα γύριζε πίσω με τα μάτια στεγνά. Ο Σκριβωνιανός είχε στασιάσει στην Ιλλυρία εναντίον του Κλαυδίου· ο Παίτος είχε πάει με το μέρος του και, αφού σκοτώθηκε ο Σκριβωνιανός, τον οδηγούσαν σιδηροδέσμιο στην Ρώμη. Επρόκειτο να επιβιβασθεί σε ένα πλοίο· η Αρρία παρακαλούσε τους στρατιώτες να επιβιβαστεί μαζί. Δεν το κατόρθωσε: νοίκιασε ένα ψαράδικο καραβάκι και ακολούθησε το τεράστιο πλοίο.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ		
Α΄ ΚΛΙΣΗ	Β΄ ΚΛΙΣΗ	Γ΄ ΚΛΙΣΗ
lacrima, -ae Θ	cibus, -i A	dolor, -oris A
navicula, -ae Θ	filius, -ii/-i A	miles, -itis A
Arria, -ae Θ	maritus, -i A	navis, -is Θ
Roma, -ae Θ	oculus, -i A	pars, -rtis Θ partes, -ium
Caecina, -ae A	puer, pueri A	funus, -eris O
	arma, -orum O	
	cubiculum, -i O	
	Paetus, -i A	
	Claudius, -ii/-i A	
	Scibonianus, -i A	
	Illiricum, -i O	

ΕΠΙΘΕΤΑ
Β΄ ΚΛΙΣΗ
piscatorius, -a, -um
siccus, -a, -um
bonus, -a, -um
paulus, -a, -um
Γ΄ ΚΛΙΣΗ
ingens, -ntis

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΕΙΔΟΣ
Hic, haec, hoc	Δεικτική
Ille, illa, illud	Δεικτική
Suus, -a, -um	Κτητική, γ' πρόσωπο
Se	Προσωπική, γ' πρόσωπο
Is, ea, id	Οριστική
Quis, quis, quid	ερωτηματική

ΡΗΜΑΤΑ	
Aegroto, aegrotavi, aegrotatum, aegrotare	1 simulo, simulavi, simulatum, simulare 1
Do, dedi, datum, dare	1
Ignoro, ignoravi, ignoratum, ignorare	1
Impetro, impetravi, impetratum, impetrare	1
Interrogo, interrogavi, interrogatum, interrogare	1
Intro, intravi, intratum, intrare	1
Oro, oravi, oratum, orare	1
Paro, paravi, paratum, parare	1
Cohibeo, cohibui, cohibitum, cohibere	2

Moveo, movi, motum, movere	2	
Respondeo, respondi, responsum, respondere	2	
Ago, egi, actum, agere	3	traho, traxi, tractum, trahere 3
Vinco, vici, victum, vincere	3	vivo, vixi, victum, vivere 3
Ascendo, ascendi, ascensum, ascendere	3	
Conduco, condux, conductum, conducere	3	
Impono, imposui, impositum, imponere	3	
Occido, occidi, occisum, occidere	3	
Prorumpo, prorupi, proruptum, prorumpere	3	
Quiesco, quievi, quietum, quiescere	3	
Sumo, sumpsi, sumptum, sumere	3	
Egredior, egressus sum, egredi	3 (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	
Morior, mortuus sum (MTX ΜΕΛ. Moriturus), mori	3 (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	
Sequor, secutus sum, sequi	3 (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)	
Redeo, redii, reditum, redire		

ut ignoraretur a marito: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *ignoraretur*, εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut*, επειδή είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το συμπέρασμα στη λατινική θεωρείται μια υποκειμενική κατάσταση, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*ignoraretur*) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου *paravit* και αναφέρεται στο παρελθόν. Έχουμε ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί το συμπέρασμα είναι ιδωμένο τη στιγμή της εμφάνισής του στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του (σύγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση). Στην κύρια πρόταση υπάρχει το δεικτικής σημασίας επίρρημα *ita*.

cum illa cubiculum mariti intraverat: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας με ρήμα το *intraverat*, εισάγεται με τον επαναληπτικό σύνδεσμο *cum*, εκφέρεται με οριστική, γιατί η πράξη μας ενδιαφέρει από καθαρά χρονική άποψη, και συγκεκριμένα με οριστική υπερσυντελικού, στην κύρια υπάρχει παρατατικός, εκφράζει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη πρόταση δηλώνει το προτερόχρονο.

quid ageret puer: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση ως **αντικείμενο** στη μετοχή *interroganti*, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quid*, γιατί είναι μερικής άγνοιας, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση δίνει μια υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της ερώτησης και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού *ageret*, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*interroganti*: εξάρτηση της μετοχής από το *respondebat*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας, εισάγεται με τον ιστορικό-διηγηματικό σύνδεσμο *cum*, γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργώντας μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου στην υποτακτική. Συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (*vincerent*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*egrediebatur*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

prorumperentque: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση (συνδέεται παρατακτικά, συμπλεκτικά (-que) με την προηγούμενη πρόταση).

ut simul imponeretur: δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα orabat, εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι κάτι το επιθυμητό και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού (imponeretur), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (orabat) και αναφέρεται στο παρελθόν. Έχουμε ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή της εμφάνισής της στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

Ασκήσεις

1. Να μεταφερθούν οι παρακάτω τύποι στον τύπο που σας ζητείται.

maritus : αιτιατική πληθυντικού

filius : γενική και αφαιρετική ενικού

funus: δοτική ενικού

illa : γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος

siccis oculis : αιτιατική ενικού

navem : αφαιρετική ενικού, γενική πληθυντικού

puer : αιτιατική ενικού

2.i) Να κλιθούν στην υποτακτική παρατατικού της φωνής που βρίσκονται τα ρήματα:

ignoraretur, ageret, prorumperent, imponeretur.

ii) Να κλιθούν στην υποτακτική μέλλοντα ενεργητικής φωνής τα ρήματα: paravit, sumpsit, fuerat

3. Να μεταφερθούν οι παρακάτω ρηματικοί τύποι στον τύπο που σας ζητείται για τον καθένα, στη φωνή που βρίσκονται:

aegrotabat: β' ενικό υποτακτικής παρατατικού

vivere: γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

dabat: α' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

moverat: α' ενικό υποτακτικής παρατατικού

orabat: β' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

trahebatur: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού

impetravit: β' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

conduxit: α' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού

everterunt: α' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

fuerat: β' ενικό υποτακτικής παρατατικού

interemptis: β' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού

recepit: γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα

pensatum est: β' ενικό υποτακτικής παρατατικού

potuimus: β' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού

sunt: γ' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα

poteras: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού